

Avem nevoie de o nouă atitudine...

Dascălii și sindicatele

Să renunțăm
la atitudinea distructivă,
motivată
de orgolii mărunte!

Dacă am privi în trecut, unul mai mult sau mai puțin îndepărtat, am putea observa că profesorii, dascălii erau priviți ca o autoritate demnă de toată crezarea. **Social, dascălul beneficia de respectul (și chiar admirația) comunității, se detașa ca o personalitate, ca un reper.** Existau desigur și excepții, dar aprecierea față de cei care realizau această profesie era de necontestat.

Au apărut însă așa-numitele științe ale educației, mai întâi doar ca ghiduri pentru relația dascăl-învățăcel. Încet însă, s-a insinuat ideea că tot ceea ce ține de științele educației reprezintă, de fapt, un pachet de cunoștințe care, odată asimilate, transformă orice candidat în dascăl, capabil să presteze o muncă la fel ca oricare alta. Atâta vreme cât selecția celor care puteau pași pe această cale a fost riguroasă, respectul social a mai creditat încă pe practicanții profesiei. A urmat însă "democratizarea" selecției, până la a nu mai avea selecție propriu-zisă, ceea ce a grăbit eroziunea acestei profesii.

Devenit prestator de servicii educaționale, plătit din banii publici (o idee devenită comună pentru orice gen de contestație), **poate fi tras la răspundere oricând de orice deținător al calității de "contribuabil", iar mai nou de oricine** (însăși ideea de a contribui cu ceva la binele comun a cam dispărut de pe meleagurile noastre).

Nu mai contează dacă tu însuși mai stăpânești

măcar tabla înmulțirii și mai poți calcula fără doar să apeși pe "magicele" taste, poți contesta liniștit profesorul de matematică. Nu mai contează dacă în viața ta ai citit mai multe cărți decât ți-ar permite să numeri degetele de la o mână, poți contesta profesoara de limbă română. Nu știi engleză sau nu ai auzit de diferența, nici măcar la nivel de cuvinte, dintre filologie și filosofie? Nu mai are importanță, poți contesta și pe profesorul de engleză și pe cel de filosofie și pe cel de chimie, chiar dacă îți este poate mai apropiată klingoniana decât ceea ce manipulează aceștia spre infinita durere de cap a crudelor vlăstare.

Acesta mai este dascălul, cel puțin prin prisma percepției sociale. **Nu departe de această percepție este și aceea a sindicalismului și activității sindicale**, cu atât mai mult cu cât sindicalismul absentează ca temă de dezbateră și de creație culturală.

• continuarea în pag. 2

Avem nevoie de politică...

Cine mai protestează?

Știm deja că politica a cam murit în România. Într-un fel sau altul **nu mai suntem conduși decât de experți ai capitalului, dacă privim suficient de departe pentru a vedea cine trasează liniile directoare, și de interesele personale sau de grup** (românescul "de gașcă" este deosebit de sugestiv, permițând să înțelegem modul în care se coagulează aceste interese de grup) ale celor care ajung să ocupe diferitele funcții politice, diferitele funcții de putere.

Consecințele acestui mod de a governa sunt deja vizibile pentru oricine vrea să acorde o cât de mică atenție societății în care trăiește. Ultimii ani, indiferent de cine a ocupat puterea politică, au adus un val consistent de politici neoliberale prin care mecanisme (dure) de alocare prin piață au fost invitate să ne salveze de diferitele crize

• continuarea în pag. 3

Un cunoscut economist contemporan, Albert Otto Hirschman, în lucrarea sa *Exit, voice and loyalty (Protest, abandon și loialitate)*, scria că sunt posibile **două moduri de acțiune civică, protestul și abandonul**: când suntem nemulțumiți de o situație, putem fie să protestăm fie să abandonăm. Unii au plecat deja (statisticile vorbesc de aproximativ 3 milioane de români din populația activă), cei mai mulți

• continuarea în pag. 4

Să renunțăm la
a acuza gratuit
pe alții de
nemulțumirile și
neîmplinirile
fiecăruia dintre noi!

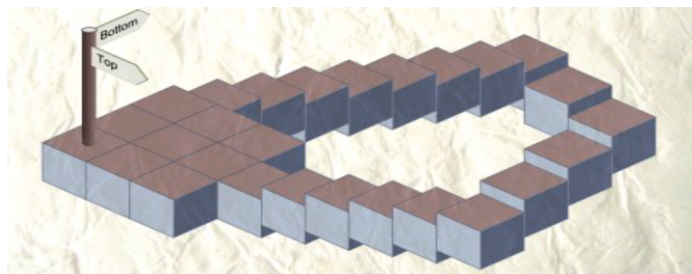
Dascălii și sindicatul

• continuare din pag. 1

Absența intelectualilor sau, mai corect spus, faptul că sindicalismul nu constituie o temă de preocupare intelectuală, generează și perpetuează cel puțin unele dintre "suferințele" care se răsfrâng și asupra cadrelor didactice. (Iar dacă o astfel de trecere bruscă de la statutul dascălului la acela al sindicalismului poate apare ca forțată, aceasta este posibil doar în măsura în care mai există vise despre posibilitatea reinstalării unor vremuri trecute. Evident vremurile în care dascălul părea impus în ordinea lucrurilor chiar de divinitate s-au dus.)

Pentru intelectuali sindicalismul pare mai curând o treabă rușinoasă, de care este de preferat să se țină departe. Iar atunci când nu au încotro (mai ales când poate fi vorba de a obține imediat lucruri concrete) semnează, mimează mai mult sau mai puțin participarea și implicarea... În rest, atitudinile față existența sindicatelor oscilează între a accepta un rău necesar și aceeași tragere la răspundere (organizația sindicală, funcționarea acesteia, este făcută posibilă de cotizația plătită, așa încât voi, "liderilor", aveți obligația de a face tot ceea ce eu nu pot, nu știu sau nu vreau să fac), care deranjează profund atunci când vine din afară.

Cu alte cuvinte, **întotdeauna este vorba de atitudine... de schimbarea acesteia. Iar asta este ceva posibil...** Ceilalți, atunci când ceva nu ne merge bine, când nu suntem apreciați etc. au probabil partea lor de vină. Dar pentru a mă uita la ei, **trebuie să mă uit întâi la mine, trebuie să văd dacă eu am reușit să fiu măcar la înălțimea a ceea ce pretind de la ceilalți... De acolo începând abia pot vorbi de schimbare...**

Dascălul este cel care își sacrifică de multe ori timpul liber pentru a-și îndeplini sarcinile, fără legătură cu educația, puse în cârcă de un sistem și/sau o societate bolnavă...

Dascălul este cel redus la tăcere de societate atunci când își cere drepturile...

Dascălul este cel îngropat în hârtii și rapoarte de o societate care nu mai leagă responsabilitatea decât de documente...

Dascălul este cel tras la răspundere pentru că elevul nu învață/nu vrea să învețe...

Dascălul este cel căruia i se cere să educe și să formeze oameni, dar tot el este de vină atunci când încercând să facă asta i se oferă sfidare, batjocură sau dezinteres...

Dascălul este cel care nu își poate alege în nici-un mod "materia primă", dar indiferent de proasta calitate a acesteia i se cer "produse de lux"...

Dascălul este cel căruia i se cere să facă mult, foarte mult cu aproape nimic...

Să învățăm că
altora le pasă de noi
tot atât cât ne pasă
nouă de ei!

*Eu
și
sindicatul*

Înainte de a întreba ce a făcut sindicatul (liderul) poate este bine să știm că...

- **Trebuie să ne cunoaștem drepturile.** De multe ori problemele apar și pentru că membrii de sindicat nu își cunosc drepturile pe care le au...
- **Neacordarea unui drept nu este întotdeauna rezultatul relei intenții** - poate fi o greșeală a unui coleg, iar greșelile se pot îndrepta...
- **Sindicatul (liderul) poate ști când drepturile la locul de muncă sunt încălcate colectiv, dar nu poate ghici când un drept individual este încălcat.**
- **Nu trebuie să lăsăm totul doar pe seama organizației sindicale** care ne reprezintă. Sindicatul ne poate ajuta, dar nu ne poate înlocui în toate situațiile... și mai ales în aceea de membru de sindicat.
- **Majoritatea problemelor individuale care nu se rezolvă pe cale amiabilă pot fi soluționate în justiție.** Sindicatul are dreptul legal de a promova acțiuni în justiție în numele și în interesul tău...
- **Nu trece nepăsător pe lângă cei care au nevoie de ajutor.** Dacă observi că drepturile unui coleg sunt încălcate ia atitudine. Nu există "niciodată nu mi se poate întâmpla și mie"...
- **Trebuie să participăm la acțiunile inițiate de sindicat.** Scopul pentru care a fost înființat sindicatul este tocmai acela de a ne manifesta solidaritatea. Nu există sindicate fără solidaritate...
- **Fi curajos!** Adică principial, perseverent, cinstit cu tine însuși și cu ceilalți și mai ales vertical... Poți atunci pretinde același lucru de la ceilalți!

cauzate chiar de către o piață nereglementată. Cu alte cuvinte, cei care au cauzat problemele care ne afectează pe toți au fost invitați să își rezolve problemele tot pe seama tuturor, cu speranța că poate aceasta va reinstala o stare de bine.

Desigur, dacă privim prin lume, măsurile anti-criză prin care costurile celor care au generat criza financiară și toate "micile" crize care au urmat au fost și sunt transferate asupra muncii, au generat proteste masive (Franța, Italia, Anglia, SUA etc.). Victoria a fost însă a capitalului. Strâns conexat la politic, adesea atât de bine împletit încât cu greu se mai pot urmări diferențele, protestele au fost gestionate într-un singur mod: riscuri în raport cu care singurii care trebuie să intervină sunt membrii forțelor de ordine.

Demonizați direct (în România cazul "bugetarilor" care sug sângele sistemului privat sau al sindicatelor care funcționează doar în beneficiul puterii liderilor de sindicat) sau indirect (invadarea mass-mediilor cu "cazuri"), vocea celor din stradă nu a contat în nici-un fel. Nu a contat că, spre exemplu, în SUA se înregistrează cele mai mari inegalități după 1920 (un top manager câștigă în medie de 500 de ori mai mult decât un muncitor, iar 65% din veniturile realizate la nivel național sunt realizate de top 1% din persoanele care câștigă cel mai bine) sau că în România avuția celor din top 500 Forbes România (0,02% din populația României) reprezintă 24% din PIB. Drepturile și puterea de negociere a salariaților au fost drastic amputate pretutindeni, politicile făcându-se mereu peste capul acestora, sub directul control al capitalurilor (naționale și transnaționale – cazul României, unde reprezentanții firmelor străine "au dictat" noile prevederi din Codul muncii sau noua lege a dialogului social), de către experții acestora și direct intereseții politicieni.

Ce mai sunt sindicatele într-un astfel de context? Deși singurele structuri capabile să coaguleze o forță de negociere (ca individ, angajat, forța de negociere în raport cu patronatul, oricare ar fi acela, tînde spre 0), au fost forțate și uneori sau complăcut în a nu mai fi decât structuri de mobilizare pentru formele de protest pe care o legislație a muncii profund anti-salarat le mai permite. Cu mai mulți sau mai puțini membri, mai mult sau mai puțin active în raport cu aceștia, capabile într-o măsură mai mare sau mai mică să rezolve probleme punctuale, particulare, sindicatele, la modul general și dincolo de nuanțele particulare, au încetat de a mai fi forumuri de dezbateră, de proiectare a unei imagini politice la nivel social.

Temătoare la nivel de lideri, temătoare mai ales la nivel de simplu salariat având calitatea de membru de sindicat (iar la acest nivel "teama" este atât de profundă încât s-a metamorfozat și s-a transpus în așteptarea doar a unor beneficii exclusiv personale pe care le-ar putea furniza organizația sindicală), fără o memorie poate în primul rând afectivă a tot ceea ce existența unor astfel de organizații, adică a unui "împreună", a făcut posibil.

Sindicatele, atât ca organizații, dar mai ales, încă o dată, la nivel de membri, evită azi, pe fondul unei confuzii a politicului cu urmărirea intereselor strict personale sau "de gașcă", atent cultivată de cei care "fac" politica pe meleagurile noastre, să mai aibă atitudini politice, adică să exprime tranșant, direct și cu forță opțiuni, dezacorduri sau chiar conflicte.

Firma capitalistă contemporană (fără a fi vorba sub această sintagmă doar de capitalul privat, instituțiile de stat, organizațiile bugetare, indiferent de natura lor, funcționând în aceeași parametrii) își mai dorește doar o forță de muncă cât mai ieftină, semi-calificată, disciplinată, înregimentată, capabilă să lucreze multe ore de lucru pe zi, angajată temporar, cu contracte pe

perioadă determinată. Modelul este ușor recognoscibil: fabrica chineză. Devenită un standard global, aceasta funcționează doar pe bază de muncă intensă, istovitoare, prost plătită, menținând în permanență salariatul într-o stare de precaritate.

Nu mai poate fi vorba în acest context de loc pentru politică, pentru un anumit gen de politică, cea care ar putea justifica existența statelor astăzi, anume aceea care afirmă dezideratul justiției sociale. Absentă, politica trebuie readusă la toate nivelele și mai ales la acela al simplului salariat. **Avem nevoie de repolitizare**, de asumarea unor poziții politice care să reîntoarcă politicul la sensul propriu, drept ceea ce are de-a face cu socialul și nu cu îmbogățirea în tot mai mare măsură a unui număr din ce în ce mai mic de membri ai societății. Avem nevoie de o repolitizare a fiecăruia dintre noi, în măsura în care doar astfel se mai pot redefini normele sociale și de producție. Cu alte cuvinte, avem nevoie din nou de antagonism social și chiar, în pofida încărcăturii istorice negative, cel puțin în societățile foste comuniste, de lupta de clasă.

Reafirmarea antagonismului social, reinstalarea solidarității colective și reafirmarea justiției sociale sunt tot atâtea necesități, deziderate care se cer reafirmate și mai ales promovate. Din nefericire, organizațiile sindicale au rămas ultimele foruri unde s-ar mai putea reîncerca o repolitizare autentică, iar asta în măsura în care toți cei care nu se pot gândi la viitorul lor decât cu doze mai mari sau mai mici de îndoială consideră că merită să mai facă ceva pentru ei înșiși. **Nu o pot face singuri (indiferent de ceea ce le spune speranța), dar o pot face împreună cu ceilalți!**

Să renunțăm la
demagogie
căutând obsedant
și continuu
dușmani și vinovați!

Reclamarea injustiției sociale nu este un "lux" occidental, ci doar o revendicare democratică elementară. A reclama mizeria (65% din salariați au salarii mai mici decât salariul mediu pe economie, iar asta în condițiile unor prețuri europene la produse) nu este o opțiune, ci mai curând o datorie...

Cine mai protestează?

• continuare din pag. 1

au abandonat (cea mai mare parte dintre cei 9 milioane populație activă încă prezentă în România).

Au abandonat tinerii (desigur, un relativ "fals abandon", în realitate neconștientizând o astfel de posibilitate - crescuți de părinți la mare distanță de nevoi, au integrat profund lecția că tot ceea ce contează este să ajungi să ai, indiferent de mijloc), au abandonat cei care se aproprie de finalul vârstei active (singura lor speranță mai este că statul le va asigura o cât de mică pensie, așa încât copleșiți de datele care le vorbesc zilnic de colapsul inevitabil al sistemului de pensii, nu vor să pună la îndoială și speranța), au abandonat și maturii, mult prea preocupați de grija zilei de azi pentru a se mai gândi că ea nu își poate găsi într-adevăr rezolvarea doar prin reușita strict individuală.

În India, într-o gară, acum câțiva ani, un tren a întârziat 23 de minute. Cei câțeva sute de indieni care întârziu, în primul rând la locurile de muncă, au luat gara cu asalt, spărgând tot ceea ce se putea sparge, crăpând tot ceea ce se putea crăpa, răvășind tot ceea ce se putea răvăși. Guvernul indian a înghițit în sec, iar șefii Căilor ferate indiene au făcut ca trenurile să ajungă la timp.

O formă cam extremă de protest veți afirma. De acord, dar avem nevoie de protest, chiar dacă nu avem nevoie de violență. **Ne este însă frică, din ce în ce mai frică să protestăm.** Iar pentru că asta ne-ar putea cauza unele probleme la nivel de psihologie personală, compensăm prin a acuza inutilitatea, ineficiența protestului. Deveniți capitaliști ai falimentului personal, **estimăm anticipat că nu vom avea un câștig direct și consistent**, pe măsura efortului. Corect, **dacă inutilitatea protestelor nu ne-ar fi sistematic cultivată tocmai de cei pe care acestea i-ar deranja**, dacă o astfel de atitudine nu ne-ar fi de fapt pe deplin străină, fiind proprie celor care au de câștigat de fapt din absența

Atitudine și comportament...

Atitudinea este o predispoziție învățată de a răspunde favorabil sau nu la obiectul atitudinii în cauză. Astfel, se poate vorbi despre patru elemente definitorii ale atitudinilor:

- **atitudinea se învață** – nu te naști cu o atitudine referitoare la ceva;
- **atitudinea este o predispoziție de răspuns** – în viață nu avem timp să reflectăm la toate lucrurile care ne ies în cale, așa încât atitudinea este o scurtătură care ne ajută să ne ghidăm comportamentul spre un scop;
- **atitudinile au o dimensiune evaluativă importantă** – ne place sau nu ne place un lucru, suntem pro sau contra, avem sentimente pozitive sau negative;
- **atitudinea este îndreptată întotdeauna spre obiectul atitudinii.**

Nu întotdeauna o anumită atitudine este un descriptor sigur al unui anumit comportament, după cum este posibil să ai un anumit comportament, dar atitudinea să fie adversă (comportamentul este determinat de alte cauze). La fel de bine, oamenii pot avea o atitudine în momentul în care vorbim la nivel abstract și o altă atitudine dacă se confruntă cu o situație concretă.

Să învățăm
să oferim ceva
înainte de a cere!

protestului.

Uneori votăm, dar cel mai adesea "votăm cu picioarele" sau "votăm paradoxal" (votul ca pedeapsă pe de o parte, votul chiar pentru cei care te-au făcut să abandonezi, pe de altă parte – în acest ultim caz este vorba de paradoxul celor 3 milioane plecați, care votează chiar cu cei care i-au făcut să plece). Democrația noastră nu mai este decât o democrație a votului, și acesta profund manipulat, când nu este profund inconsistent.

Vinovatul? Fiecare dintre noi... Dar nu în înțelesul care ni se educă asiduu, propriu guvernanților contemporani, potențailor actuali, mass-mediei care nu se mai preocupă decât de can-can, crime și violuri, respectiv acela potrivit căruia singurul vinovat pentru nereușita personală (un salariu mic, traiul de azi pe mâine, șomer, o pensie mică etc.) nu este decât cel în cauză, cel care nu a reușit să-și planifice cum trebuie cariera, să-și găsească "rostul" (desigur, cel definit de către cei care ar putea fi vizați de proteste). Iar dacă nu acesta este sensul, atunci întrebarea: **cine mai protestează?**